

Terveystieteiden keskuskirjasto
Haartmaninkatu 4
00290 Helsinki

MATKAKERTOMUS

Osallistuja	Pirjo Rajakiili
Matkan aihe	1) 22.6. EAHIL:n Boardin kokous 2) 23.6. EAHIL:in Councilin kokous 3) 23.6. NORDBALT:in (Nordic - Baltic Association for Medical and Health Information) hallituksen kokous 4) EAHIL Workshop, Italy, Sicily Palermo, June 23-25, 2005, Teema: "Implementation of quality systems and certification of biomedical libraries"
Rahoitus	Opetusministeriö, rahoituspäätös 4.4.2005 (7/525/2005) (Bibliothecarii Medicinae Fennia ry:lle)

KOKOUKSET

Palermion Workshopin ensimmäinen kokous oli 22.6. klo 9 Istituto Zooprofilattico Sperimentale della Sicilian (IZS) tiloissa pidetty EAHIL:in Boardin kokous. IZS:n johtaja Dr. Andrea Antonio Riela oli Workshopin puheenjohtaja ja siksi mm. continuing education-kursseja sekä Boardin kokous pidettiin hänen instituuttinsa tiloissa. Kerroin Boardin jäsenille, miten olemme Suomessa ryhtyneet valmistautumaan vuonna 2008 Helsingissä järjestettävään EAHIL:in 11. konferenssiin. Olemme esim. käyneet katsastamassa muutamia mahdollisia konferenssin pitopaikkoja ja pyytäneet niistä tarjouksia. Konferenssin järjestäminen on meille suomalaisille lääketieteen alan kirjastoissa työskenteleville iso haaste, sillä näin suurta konferenssia emme ole aikaisemmin järjestäneet – odotammehan siihen osallistujia keskimäärin 400 henkilöä.

EAHILin Councilin kokous pidettiin seuraavana aamuna Palazzo dei Normannissa, jossa Workshopkin pidettiin. Alkuosa kokouksesta omistettiin keskustelulle EAHILin tulevasta rakenteesta sekä Councilin roolin pohdinnalle. Vuoden 2006 alusta lukien jäsenmaksut poistetaan ja EAHILin jäsenyys tulee avoimeksi kaikille lääketieteellisissä kirjastoissa työskenteleville. Jäsentietoja varten on rakennettu uusi Membership Database, jota ylläpidetään Norjassa. Kunkin maan Councilin jäsen(t)en täytyy kuitenkin ensin varmistaa, että jäseneksi ilmoittautunut on työssä alan kirjastossa ja sen jälkeen Board hyväksyy jäsenet. Uudistus tulee todennäköisesti kasvattamaan jäsenmäärän moninkertaiseksi. Jäsenmaksutuloja ei enää saada, mutta konferenssien järjestäjät joutuvat tulottamaan jokaisesta osallistujasta €30 EAHILille mm. lehden toimituskulujen maksamiseen.

Councilissa keskusteltiin myös EAHILin akkreditointisuunnitelmasta. Board on asettanut pienen työryhmän valmistelevaan toeteutusta. Ryhmän puheenjohtajana on Tony McSean (UK) ja muina jäseninä Helena Bouzukova (Tsekki), Laura Cavazza (Italia) ja Pirjo Rajakiili (Suomi). Tavoitteena on "to provide a system of independent certification which is available to all in Europe with significant experience of working as a library and information professional in a health or medical environment".

Councilissa keskusteltiin lisäksi Boardin ja puheenjohtajan vaalin järjestämisestä ensi vuonna ja päätettiin asettaa neljän hengen "Nomination Committee", jossa on edustajat eri puolilta Eurooppaa.

Councilin kokouksen jälkeen oli vuorossa Nordic-Baltic Association for Medical and Health Information (NORBALT, entinen NAMHI) Boardin kokous. Kokouksen järjestelyvuorossa oli Ruotsi, josta puheenjohtajana toimi Eva Alopaeus ja sihteerinä Marie Källberg. Paikalla oli edustajat kaikista Baltian maista ja muista pohjoismaista, paitsi Islannista. Bibliothecarii Medicinae Fenniae oli nimennyt Suomen edustajaksi Liisa Salmen tilalle Jouni Leinosen Turusta, Pirjo Rajakiili oli toinen edustaja. Kokouksen aiheita olivat: Santanderin kokouksen raportti; jokaisen maan viimeisimmät uutiset – pääasiassa koskien konsortioita; NORDBALT-yhdistyksen uudet web-sivut sekä yhteistyö Pietarin lääketieteellisten kirjastojen kanssa.

Mielenkiintoista oli kuulla kuinka sekä Norjassa että Ruotsissa terveydenhoitoviranomaiset ovat hankkineet konsortiopohjalla aineistoja terveydenhoitoalalla toimivien, mm. sairaaloiden käyttöön toisin kuin meillä, jossa vastaavaa tukea terveydenhoitoviranomaisilta ei ole ja ainoastaan yliopistosairaalat voivat osallistua FinELib konsortioon. Vuonna 2006 NORBALT-kokouksen järjestämisvuorossa on Suomi. Kokous pidetään EAHILin Romanian Cluj-Napocassa järjestettävän konferenssin yhteydessä.

EAHILin General Assembly pidettiin juhannusaattona 24.6. Workshop-ohjelman jälkeen ennen yhteistä juhlaillallista. Kokous oli keskustelutilaisuus jäsenistön kanssa koskien samoja aiheita kuin aiemmin oli käsitelty Councilin kokouksessa.

WORKSHOP

Kokousedustusten lisäksi osallistuin varsinaisen Workshopin ohjelmaan. Avajaiset pidettiin Palazzo dei Normannin kauniissa tiloissa torstaina 23.6. Dr. Andrea RIELA sekä EAHILin puheenjohtaja Arne Jakobsson pitivät avajaispuheet. Koko Workshopin teemana oli laatu ja niinpä avajaisten jälkeisen plenary-luennon pitäjän, Münsterin yliopiston kirjaston entisen johtajan Roswitha Pollin aiheena olikin "Quality and quality systems in libraries". Esitys antoi hyvän yleiskuvan siitä, mistä Workshopin aikana on tarkoitus kuulla yksityiskohtaisempia kuvauksia ja kokemuksia. Ennen kaikkea rahoittajat ovat nykyisin kiinnostuneita kirjastojen kannattavuudesta ja tehokkuudesta ja siksi olemme kehittäneet erilaisia mittareita tulostemme konkretisoimiseksi. Laatustandardit edellyttävät, että kirjaston missio ja tavoitteet on määritelty ja että on otettu käyttöön joku jatkuvan parantamisen järjestelmä.

Workshopin luennot jakaantuivat laadun kannalta kolmeen pääteemaan:

- User's needs
- Quality of provided services
- International standards and guidelines

Eniten esityksiä kuultiin teemasta Quality of provided services.

Toimin yhdessä italialaisen Valentina Comban kanssa puheenjohtajana ensimmäisessä sessiossa, jossa oli 7 esitystä aiheesta User's needs. Ensimmäinen puhuja oli Joyce Backus National Library of Medicinesta. Kaikissa EAHILin konferensseissa kuullaan yksi esitys NLM:stä ja tällä kertaa otsikkona oli "Libraries – meeting the needs of today's users".

Internet on vaikuttanut dramaattisesti tutkijoiden, lääkäreiden ja suuren yleisön tiedonhakutapoihin. Tuoreen tilaston mukaan yli 70% amerikkalaisista käyttää internetiä joka päivä. Lääkärit käyttävät Internetiä mitä moninaisimpiin tarkoituksiin – koulutusmateriaalin tuottamiseen, lääkkeiden määräämiseen, palvelujensa markkinointiin ja kommunikointiin potilaidensa kanssa. Kansalaiset etsivät internetistä tietoa terveyskysymyksistä, monesti myös oppiakseen enemmän hyvinvointiin liittyvistä seikoista tai tilaavat lääkkeitä sen välityksellä. Käyttäjät odottavat saavansa tiedot nopeasti ja omalla kielellään. Käyttäjien odotusten muutokset vaikuttavat luonnollisesti myös kirjastojen tapaan toimia.

Esityksessä hahmoteltiin kuvaa kirjastoista vuonna 2015:

- helppo pääsy tietoon kotoa, työpaikoilta, sairaaloista, kirjastoista ja kaikkialta näiden väliltä
- elektronisista potilastiedoista on yhteys niihin liittyvään muuhun tietoon
- kirjasto paikkana arvostettu ja kovassa käytössä
- yksittäiset artikkelit elävät omaa elämäänsä (lives of their own)
- digitaaliset kirjastot ovat multimedialkirjastoja vahvasti linkitettyine palveluineen
- kirjastonhoitajat ovat osana toiminta- ja palvelutiimejä:
 - ovat osana terveydenhoitotiimiä,
 - laativat apurahahakemuksia ja osallistuvat hallintoon,
 - kuuluvat laitosten ”review boardeihin”,
 - ovat bioinformatiikan tietokantaspecialisteja,
 - järjestävät evidence-based medicine-kursseja,
 - ovat mukana health literacy-ohjelmissa

Tulevaisuudessa terveystiedon käyttäjiksi tulee myös uusia asiakasryhmiä, esim. pelastushenkilökuntaa, palomiehiä, poliiseja ja ensiapuyksiköitä.

Sessiossa oli parikin esitystä informaatiolukutaitoon liittyen sekä maallikoille tarkoitettun terveys-portaalin esittely. Anette Munthe Norjasta kertoi pohjoismaisesta hankkeesta ”Skandinavian Medical Information for Laypersons” (=SMIL). Terkosta Katri Larmo vastaa tietojen syöttämisestä SMILiin. SMILin päätarkoitus on ollut kerätä Internetissä olevaa terveystietoa (patient information) lähtökohtana laadukkaana tiedon tarjoaminen. Monenlaista tietoa löytyy potilasjärjestöjen, viranomaisten, sairaaloiden ja monien muiden instituutioiden sivuilta, mutta kaikkea tietoa ei viedä SMILiin, vaan tiedot valikoidaan käyttäen hyväksi yhteistä laatukriteeristöä. Portaali välittää tietoa ruotsin, norjan ja tanskan kielillä.

Quality of provided services-session kutsuttuna puhujana Margie Jantti Australiasta esitelmöi aiheesta ”Quality, Service, Excellence : A decade of quality”. Wollongongin yliopiston kirjasto on vuonna 1994 valinnut laatutyökalukseen The Australian Business Excellence Frameworkin (ABEF), joka on strukturoitu ja integroitu hallintajärjestelmä ja joka kuvaa organisaation oleelliset toimintalinjat ja lähestymistavat hyviin suorituksiin pääsemiseksi. Palvelujen laatu riippuu henkilökunnan jatkuvasta oppimisesta, suoritustason mittausten menetelmien käyttämisestä ja valmiudesta hyväksyä erilaisia arviointimenetelmiä.

ABEFin soveltaminen on ollut ensiarvoisen tärkeä kirjaston tavoitteiden saavuttamisen kannalta. Laatu näkyy suoritustasojen valinnan ja tavoitteiden selkeämmän asettamisen kautta ; koko henkilökunta on sitoutunut kirjaston mission toteuttamiseen; ongelmanratkaisutapoja on kehitetty ; on kehitetty innovatiivisia palveluja ; asiakkaat ja osakkaat ovat entistä tyytyväisempiä kirjastoon ; ja yhteisvastuu ja into menestyä jatkuvasti

on lisääntynyt. Wollongongin yliopiston kirjasto on näyttänyt konkreettisesti, kuinka laadun ja erinomaisuuden periaatteet voidaan soveltaa kirjasto- ja tietopalvelualalle, sillä kirjasto on ensimmäinen ns. kasvatus- ja koulutusalan organisaatio, joka on voittanut Australian Business Excellence Award- palkinnon sen 16-vuotisen historian aikana.

Evidence based librarianship on eräs yleisimpiä teemoja lääketieteen kirjastoalalla tällä hetkellä ja niin tässäkin Workshopissa. Eva Alopaeus Göteborgista piti selkeän puheenvuoron aiheesta kerraten peruseriaatteet : ”The reflective practitioner : the basics of Evidence Based Librarianship”. Evidence based librarianshipin päämääränä on parantaa kirjastonhoitajien työn laatua. Se ei tarkoita, että me auttaisimme asiakkaitamme löytämään evidenssiä, joka tukisi heitä kliinisten kysymysten äärellä. Sen sijaan se on kysymyksiin vastaamista omassa ammatissamme. Evidence based librarianship on tapa parantaa kirjastoammattia tekemällä kysymyksiä, etsimällä, kriittisesti arvioimalla ja nivomalla kirjastoalan tutkimusnäyttö jokapäiväiseen työhön. Sen tarkoituksena on myös rohkaista kirjastonhoitajia tekemään tutkimusta.

Anne Brice Oxfordista käsitteli samaa aihetta laajemmin ja niin hyvin, että sai koko Workshopin parhaan esitelmän palkinnon.

Tuulevi Ovaska kertoi Kuopion yliopiston kirjaston laatutyöstä otsikolla ”Managing library processes – collecting data and providing tailored services to end-users”. Tuulevin esitelmä oli tapaustutkimus siitä, mitä vaikutuksia eurooppalaisella korkeakoulupolitiikalla ja laatu- lähestymistavalla on kirjaston palveluprosessien kehittämiseen. Esitelmän pohjana oleva empiirinen aineisto on kerätty vuonna 2004.

International standards and guidelines-session viimeisen ja samalla koko Workshopin viimeisen esitelmän piti Anne-Marie Haralstad Oslostasta. ”Information literacy : a highway to excellence” toi esiin mm. kirjastonhoitajien kaksinaisen haasteen: toisaalta heidän pitää itse hallita informaatiovirtoja olemalla kyvykkäitä, taitavia ja jatkuvasti ajan tasalla – toisaalta heidän tulee olla välittäjiä, organisoijia ja opettajia. Informaatiolukutaito kattaa koko jatkumon yksinkertaisista hakutekniikoista korkean tason kognitiivisten ongelmaratkaisutaitojen hallintaan.

Postereita oli esillä parikymmentä, yksi Suomestakin eli Merja Jauhaisen ” To build up a high quality database of intervention studies for the Cochrane Occupational Health Field”.

Alkupuheenvuorossaan EAHILin puheenjohtaja kertoi, että Workshopissa on 215 osallistujaa, näistä 9 oli Suomesta. Käytimme tilaisuutta hyväksemme ja kyselimme kokemuksia aikaisempien konferenssien ja workshopien järjestäjiltä ajatellen oman konferenssimme järjestämistä vuonna 2008. Kaikki antoivat auliisti tietoja ja lupasivat jatkossakin auttaa tarvittaessa.

Vuonna 2008 EAHILin konferenssi järjestetään syyskuussa Cluj-Napocassa, Romaniassa.

Helsingissä 6.7.2005

Pirjo Rajakiili

Kirjastonjohtaja/Council Member of EAHIL, NORDBALTin Boardin jäsen, Palermon
Workshopin International Programme Committeeen jäsen
Terveystieteiden keskuskirjasto
Haartmaninkatu 4
00290 Helsinki
Puh. 09-191 26646
Email: pirjo.rajakiili@helsinki.fi